

МІНІСТЕРСТВО
ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ
І ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ

2018
2020

ПРОГНОЗ

ЕКОНОМІЧНОГО І СОЦІАЛЬНОГО
РОЗВИТКУ УКРАЇНИ НА
2018-2020 РОКИ

ВСТУП

Прогноз економічного і соціального розвитку України на 2018-2020 роки (далі – Прогноз) розроблено Міністерством економічного розвитку і торгівлі України за участю заінтересованих центральних органів виконавчої влади.

Метою розроблення документа є формування орієнтирів економічного і соціального розвитку на 2018 – 2020 роки для використання їх під час підготовки проектів Основних напрямів бюджетної політики на середньострокову перспективу, Державного бюджету України на 2018 рік та інших програмних і прогнозних документів.

Відповідно до Закону України “Про внесення зміни до розділу VI “Прикінцеві та перехідні положення” Бюджетного кодексу України щодо запровадження середньострокового бюджетного планування” та розпорядження Кабінету Міністрів України від 08.02.2017 № 142-р “Про схвалення Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017-2020 роки” у 2017 році в якості експерименту Основні напрями бюджетної політики розроблятимуться на середньострокову перспективу. Враховуючи зазначене, прогноз економічного і соціального розвитку також розроблено на середньострокову перспективу.

Прогноз розроблений за трьома сценаріями і ґрунтується на аналізі розвитку економіки у 2016 році та двох попередніх роках, поточної економічної ситуації, припущеннях, які враховують вплив зовнішніх та внутрішніх чинників і ризиків, та містить прогнозні оцінки та орієнтири щодо розвитку економіки України у 2018-2020 роках (у цілому та за секторами економіки).

При розробленні Прогнозу було використано низку основних стратегічних документів, зокрема, Середньостроковий план пріоритетних дій Уряду до 2020 року, Стратегія реформування державного управління України на 2016 -2020 роки, Основні засади грошово-кредитної політики на 2017 рік та середньострокову перспективу, Стратегія подолання бідності тощо.

Прогноз економічного і соціального розвитку України на 2018-2020 роки було схвалено постановою Кабінету Міністрів України від 31.05.2017 № 411 “Про схвалення Прогнозу економічного і соціального розвитку України на 2018-2020 роки”.

2014-2015 РОКИ

2014 - 2015 роки кардинально змінили економічну ситуацію в країні та значущі риси економічного розвитку. Анексія АР Крим та м.Севастополя, розв'язання бойових дій на Сході України з їх подальшою перманентною ескалацією спричинили процес руйнування усталених зв'язків, структури економіки України та принципів побудови виробничих відносин і розподілу доходів.

Втягнення України у геополітичний конфлікт призвело до безпосереднього ускладнення політичних та економічних відносин із Російською Федерацією, руйнування виробничих потужностей та транспортної інфраструктури на території військового конфлікту, втрати міжгалузевих та логістичних зв'язків у регіональному та зовнішньоекономічному просторі, обмеження у доступі до енергетичної сировини (вугілля), а також суттєвого зростання інвестиційних ризиків. Ці негативи виявили накопичені внутрішні структурні проблеми, диспропорції та протиріччя розвитку, спричинені непослідовністю та незавершеністю попередніх спроб реформування економіки, які наприкінці 2014 – початку 2015 років призвели до нового витку макроекономічної дестабілізації. Національна валюта девальвувала упродовж 2014-2015 років у 3 рази, а пік темпів зростання споживчих цін було досягнуто у квітні 2015 року – 60,9 відсотка (у розрахунку до квітня 2014 року).

Крім цього, негативний вплив на економіку країни також мало погіршення зовнішньоекономічної кон'юнктури. Упродовж 2014-2015 років ціни на світових товарних ринках на основну українську експортну продукцію суттєво знизилась: на чорні метали – на 23,2 відсотка, залізні руди – на 58,8 відсотка, добрива – на 19,7 відсотка, кукурудзу – на 34,5 відсотка, пшеницю – на 35 відсотків.

Як наслідок, протягом 2014 - першої половини 2015 років мало місце розгортання глибокої економічної кризи, що спричинила втрату частини потенціалу розвитку та різке зниження рівня життя населення. За 2014-2015 роки ВВП скоротився на 15,8 відсотка, обсяг виробництва промислової продукції - на 21,8 відсотка, валової продукції сільського господарства – на 2,7 відсотка, середньомісячна заробітна плата в реальному вимірі зменшилась на 23,3 відсотка.

За таких умов Уряд та Національний банк (далі – НБУ) були змушені вживати жорстких антикризових заходів: встановлення економічно обґрунтованих цін/тарифів на енергоносії; фіскальна консолідація та суттєва зміна структури видатків бюджету у бік збільшення їх обсягів на оборону; заморожування соціальних стандартів; зміна принципів субсидування; введення адміністративних обмежень на валютному ринку; жорстка монетарна політика.

Зазначені дії Уряду та НБУ мали позитивний ефект, та, починаючи з другої половини 2015 року, економіка України поступово перейшла до фази відновлення макроекономічної стабільності та зростання. Темпи зростання споживчих цін знизилась з 60,9 відсотка (у річному обчисленні) у квітні 2015 року до 43,3 відсотка у грудні 2015 року, а реальний валовий внутрішній продукт (далі – ВВП) (сезонноскоригований) у III та IV кварталах 2015 року збільшився на 0,5 та 0,1 відсотка до попереднього кварталу відповідно.

2016 РІК

На початку 2016 року перед економікою України постали нові виклики, а саме, чергове впровадження торговельних обмежень з боку Російської Федерації (ембарго по продовольчій групі та застосування Російською Федерацією обмеження щодо здійснення міжнародних транзитних перевезень вантажів з території України на територію Республіки Казахстан та Киргизької Республіки через територію Російської Федерації), а також продовження зниження світових цін на ключових товарних ринках вітчизняного експорту на фоні жорсткої конкуренції й відносно повільного економічного розвитку основних торговельних партнерів.

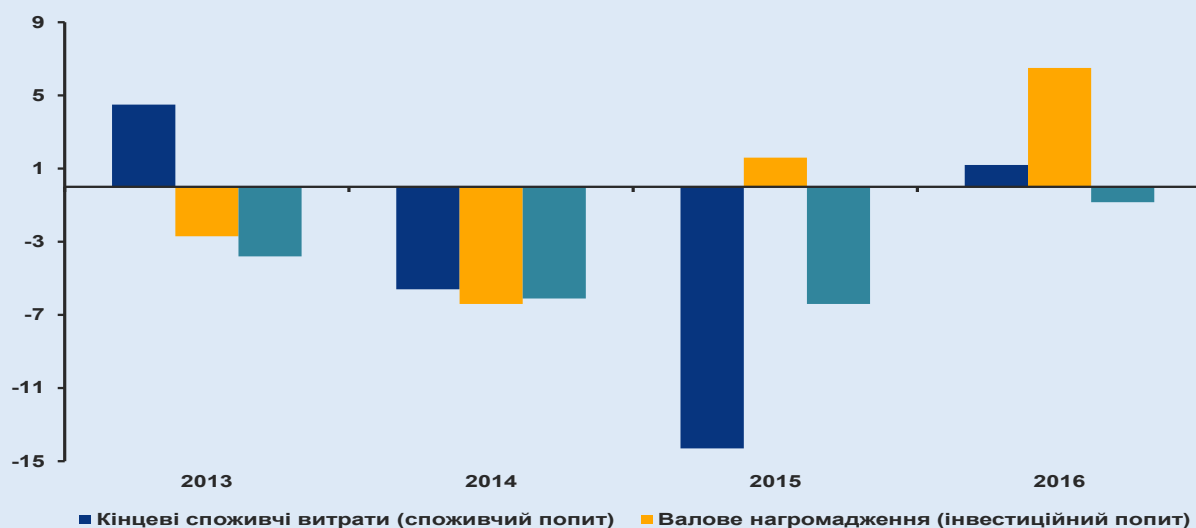
Втім, економіка України протягом 2016 року характеризувалася ознаками поступового подолання негативних наслідків кризи. Так, завдяки виваженим крокам Уряду, поступовому оновленню зруйнованих фінансових й виробничих зв'язків, формуванню нових акцентів у напрямках економічної діяльності вдалося закріпити макроекономічну стабільність та економічне зростання з тенденцією до прискорення (навіть в умовах зростання бази порівняння).

За підсумком 2016 року зростання реального ВВП становило 2,3 відсотка, що відповідає прогнозованому показнику, закладеному у розрахунки Державного бюджету на 2016 рік – 2 відсотка (згідно постанови Кабінету Міністрів України від 05.08.2015 №558 “Про схвалення Прогнозу економічного і соціального розвитку України на 2016 рік та основних макропоказників економічного і соціального розвитку України на 2017-2019 роки”, сценарій 1).

У 2016 році вдалося кардинально покращити динаміку внутрішніх цін споживчого ринку, незважаючи на певне зменшення жорсткості монетарної політики НБУ та значний внесок регульованих тарифів до загального індексу споживчих цін. Саме внаслідок збільшення пропозиції на внутрішньому ринку у сукупності з помірною волатильністю обмінного курсу гривні (у 2016 році упродовж березня-липня та жовтня-листопада спостерігалась ревальвація гривні на 6 відсотків та 2,2 відсотка відповідно) в цілому за підсумком року отримано споживчу інфляцію в межах показника, закладеного до бюджету на 2016 рік – 12,4 відсотка.

На відміну від попередніх років, джерелами зростання економіки у 2016 році виступили не зовнішні чинники, а внутрішні: інвестиційний та споживчий попит.

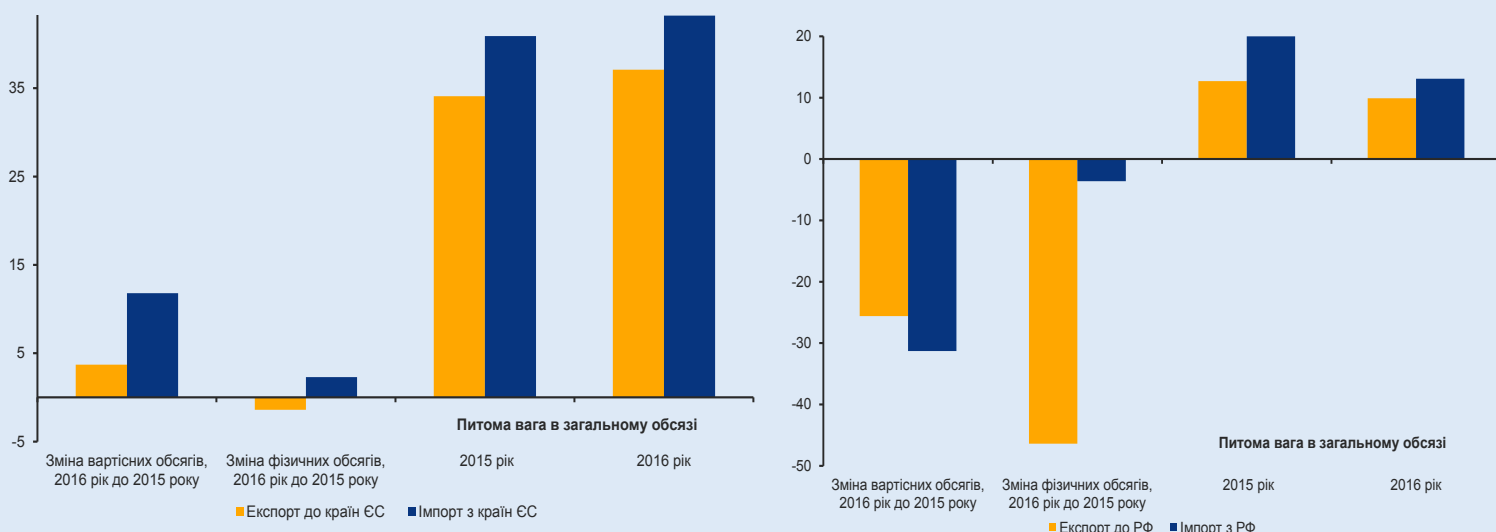
Про пришвидшення інвестиційної діяльності на фоні покращення бізнес-клімату та збереження відносної цінової та курсової стабільності у 2016 році свідчить позитивна динаміка капітальних інвестицій на рівні 18 відсотків, в той час як у 2015 році спостерігалось скорочення на 1,7 відсотка.

Джерело: Держстат, розрахунки Мінекономрозвитку

Рис 1.1. Внески споживчого та інвестиційного попиту до зміни ВВП, відсоткових пунктів

Серед основних факторів, які впливали на динаміку зовнішньої торгівлі в цілому, слід виділити: тимчасове застосування положень Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, які регламентують питання вільної торгівлі; низькі ціни на світових ринках та напругу у зовнішньоторговельних відносинах з Російською Федерацією. Як наслідок, за підсумком 2016 року обсяг експорту товарів та послуг (за даними НБУ) скоротився на 4 відсотки. Разом з тим, спостерігалася географічна переорієнтація експортних товарних потоків. Так, до країн Європейського Союзу експорт товарів збільшився на 2,4 відсотка, а, при цьому, до Російської Федерації експорт товарів скоротився на 26,9 відсотка.

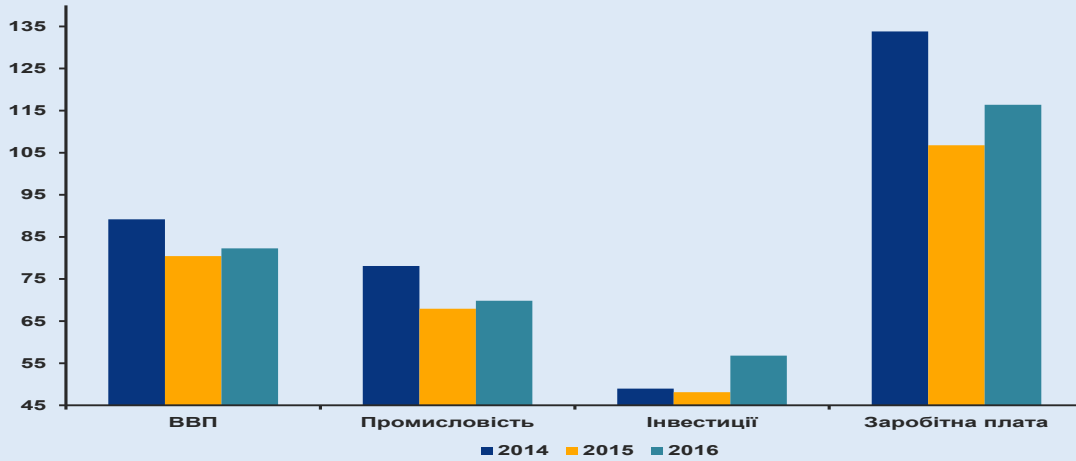
Джерело: Держстат

Рис 1.2. Зовнішня торгівля з країнами ЄС та Російською Федерацією (РФ), відсотків

Розширення внутрішнього інвестиційного та споживчого попиту, часткова компенсація та географічна переорієнтація у зовнішній торгівлі у 2016 році супроводжувалось зростанням усіх без виключення видів економічної діяльності реального сектору економіки: зокрема, обсяг промислового виробництва збільшився на 2,8 відсотка, продукції сільського господарства – на 6,3 відсотка, виробництво будівельної продукції зросло на 17,4 відсотка, обсяг вантажообороту – на 2,6 відсотка, пасажирообороту – на 5,3 відсотка, роздрібно́ї торгівлі – на 4 відсотки, оптової торгівлі – на 4,9 відсотка.

Поступове відновлення виробничої активності знайшло своє відображення і на зростанні (вперше, починаючи з 2014 року), реальної середньомісячної заробітної плати (брутто) на 8,5 відсотка.

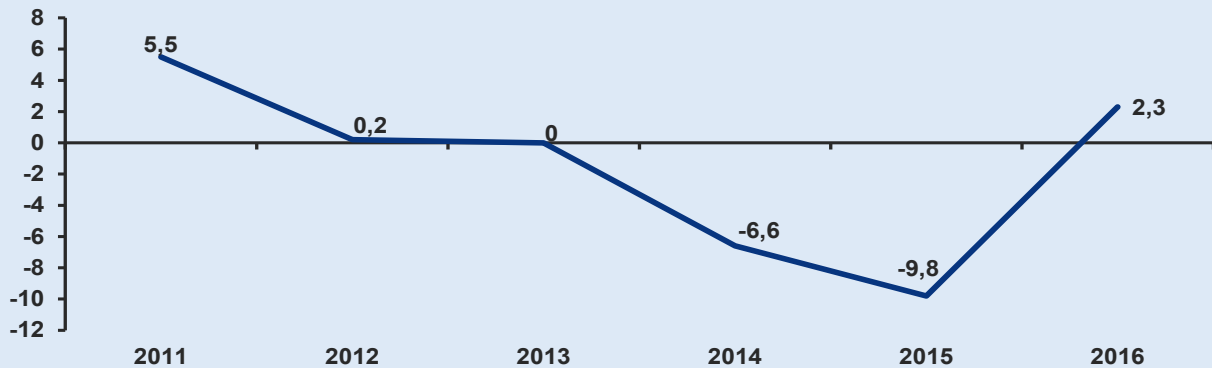

Джерело: Держстат, розрахунки Мінекономрозвитку

Рис 1.3. ВВП, обсяги промислового виробництва, капітальних інвестицій та середньомісячної заробітної плати до рівня 2007 року, відсотків

Примітка. При розрахунках зміни обсягу капітальних інвестицій до рівня 2007 року у 2008-2010 роках в якості бази розрахунку використовувались дані щодо інвестицій в основний капітал.

Загальна ситуація, яка склалася в економіці за підсумками 2016 року, незважаючи на збереження істотних проблем та ризиків, дала змогу констатувати, що криза 2014-2015 років не зруйнувала потенціал розвитку, а змінила його характер.

Відновлення економічної активності: поживлення на світових товарних ринках, підготовка до проведення СВРО 2012, курсова

Погіршення цінової кон'юнктури на світових товарних ринках, звуження інвестиційної діяльності, торговельні обмеження з

Анексія АР Крим та військові дії на Сході, погіршення цінової кон'юнктури на світових товарних ринках, торговельні обмеження з боку РФ,

Деескалація конфлікту на Сході, покращення цінової кон'юнктури на світових ринках, проведення реформ, підвищення

Джерело: Держстат

Рис 1.4. ВВП у 2011-2016 роках, відсотків до попереднього року

2017 РІК

Новим випробуванням для економіки України у 2017 році стало припинення переміщення вантажів через лінію зіткнення залізничними і автомобільними шляхами у межах Донецької та Луганської областей, що спричинило незначне скорочення (вперше, починаючи з III кварталу 2015 року) сезонноскоригованого реального ВВП на 0,3 відсотка (у розрахунку I кварталу 2017 року до IV кварталу 2016 року). Проте, в цілому, новий виклик не зупинив започатковане економічне зростання: реальний ВВП (у розрахунку I квартал 2017 року до I кварталу 2016 року) збільшився на 2,4 відсотка. На відміну від попереднього року, у I кварталі 2017 року зростання підтримувалось не лише внутрішнім попитом, а й зовнішнім, який після звуження впродовж останніх 5 років отримав позитивний поштовх в умовах сприятливої цінової динаміки на світових товарних ринках. Внутрішній попит формувався в умовах подальшого поштовху інвестиційної діяльності на тлі покращення ділових очікувань та фінансового стану підприємств, про що свідчить висхідна динаміка показників будівництва та виробництва інвестиційних товарів (у тому числі машинобудівної продукції), а також споживчої активності населення на тлі підвищення рівня реальної заробітної плати в економіці та послаблення інфляційного фону, що активізувало роздрібну торгівлю та розвиток харчової промисловості.

Наразі зберігаються очікувано помірні темпи зростання цін внутрішнього ринку та стабільність на валютному ринку, а також позитивна динаміка розвитку більшості видів економічної діяльності реального сектору економіки. окрім сільського господарства та промисловості. Так, у січні-квітні 2017 року обсяги будівельної продукції збільшилися на 17,8 відсотка, оптового товарообороту – на 0,1 відсотка, обороту роздрібною торгівлі – на 5,8 відсотка; вантажообороту та пасажирообороту – на 11,1 відсотка та 10,7 відсотка відповідно.

Виробництво сільськогосподарської продукції скоротилось на 0,3 відсотка, а обсяг промислового виробництва – на 2 відсотки. Втім, за основними промисловими групами скорочення відбулося лише у виробництві товарів проміжного споживання (на 3,9 відсотка) та енергоресурсів (на 6,9 відсотка), що, у тому числі, пов'язано з негативним впливом бойових дій на сході країни та блокадою переміщення товарів через лінію розмежування.

За підсумками квітня 2017 року спостерігалось сповільнення річної інфляції до 12,2 відсотка (у розрахунку до квітня 2016 року), у той час як у березні 2017 року такий показник становив 15,1 відсотка. Тривала відносно спокійна цінова ситуація на споживчому ринку була обумовлена, зокрема, насиченістю товарами внутрішнього ринку, достатньо жорсткою монетарною і фіскальною політиками, стабільною ситуацією на валютному ринку, певним зниженням інфляційних очікувань.

Внаслідок підвищення мінімальної заробітної плати до 3200 гривень з 1 січня 2017 року та помірних темпів інфляції – у січні-квітні 2017 року спостерігалось зростання реальної заробітної плати на 19,7 відсотка.

Динаміка зовнішньої торгівлі в цілому покращилась, як внаслідок зростання цін на світових ринках на окремі види продукції українського експорту, так і у зв'язку із освоєнням нових ринків. За підсумком січня-квітня 2017 року за даними НБУ обсяг експорту товарів збільшився на 28 відсотків. Найкращі показники в номенклатурі

українського експорту мали продовольчі товари та сировина для їх виробництва. При цьому, в умовах тимчасового застосування положень Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, які регламентують питання вільної торгівлі, відбувається збільшення обсягів експорту товарів до країн Європейського Союзу на 26,1 відсотка (*питома вага в загальному обсязі експорту товарів – 33,5 відсотка*).

Імпорт товарів, за даними НБУ, збільшився на 22,4 відсотка, порівняно з січнем-квітнем 2016 року. При цьому, обсяги імпорту товарів з країн Європейського Союзу зросли на 25,3 відсотка (*питома вага в загальному обсязі імпорту товарів – 37,1 відсотка*).

Загалом за січень-квітень 2017 року експорт товарів та послуг зріс на 23,1 відсотка, імпорт товарів та послуг – на 19,1 відсотка, негативне сальдо торгівлі товарами та послугами зафіксовано на рівні «мінус» 1595 млн.доларів США («мінус» 1793 млн.доларів США за січень-квітень 2016 року).

Прогноз економічного і соціального розвитку України на 2017-2019 роки був розроблений Мінекономрозвитку разом зі співвиконавцями у 2016 році і схвалений постановою Кабінету Міністрів України від 01.07.2016 №399 “Про схвалення Прогнозу економічного і соціального розвитку України на 2017 рік та основних макропоказників економічного і соціального розвитку України на 2018 і 2019 роки”. Даний прогноз розроблено за двома сценаріями.

До сценарію 1 закладалося припущення про успішне та швидке реформування економіки, що супроводжуватиметься підтримкою міжнародного співтовариства.

Результатом цього має стати зростання ВВП у 2017-2019 роках на 3,7 відсотка щорічно в середньому за період, промислового виробництва – 4,1 відсотка, валової продукції сільського господарства – на 2,8 відсотка, уповільнення інфляційних процесів до цільових показників інфляції, проголошених Національним банком України (до 5 відсотків $\pm$ 1 відсоткового пункту на кінець прогнозного періоду).

Сценарій 1 було закладено в основу бюджетних розрахунків на 2017 рік. Зокрема, до бюджетних розрахунків на 2017 рік було закладено прогнозний обсяг ВВП на рівні 2 584,9 млрд.гривень, реальне зростання ВВП – 3 відсотки, індекс споживчих цін (у розрахунку грудень до грудня попереднього року) – 108,1 відсотка, номінальна заробітна плата у розмірі 5 988 гривень, рівень безробіття за методологією МОП на рівні 8,7 відсотка, зростання обсягів експорту товарів та послуг на 8 відсотків, імпорту товарів та послуг – зростання на 9,7 відсотка (за методологією платіжного балансу).

До сценарію 2 закладалося припущення про реалізацію економічних реформ на тлі низки викликів та ризиків, зокрема, гіршої, ніж за сценарієм 1, зовнішньоекономічної кон'юнктури, послаблення конкурентних позицій вітчизняної продукції в умовах повільних процесів модернізації економіки.

За сценарієм 2 у 2017-2019 роках ВВП зростатиме на 1,8 відсотка щорічно в середньому за період, промислове виробництво – на 2,7 відсотка, валова продукція сільського господарства – на 0,5 відсотка. Інфляційні процеси матимуть тенденцію до стриманого уповільнення.

Наразі, після схвалення даного прогнозу (постанова КМУ від 01.07.2016 №399) виникли чинники, що матимуть вплив на подальший розвиток економіки України.

Серед основних:

прийняте рішення щодо визначення мінімальної заробітної плати на рівні 3200 гривень на 2017 рік з метою приведення до європейського рівня (50 відсотків) співвідношення між мінімальною заробітною платою та номінальною середньомісячною заробітною платою;

тимчасове призупинення переміщення вантажів через лінію зіткнення залізничними і автомобільними шляхами у межах Донецької та Луганської областей, крім гуманітарної допомоги (відповідно до рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 березня 2017 року “Про невідкладні додаткові заходи із протидії гібридним загрозам національній безпеці України”), що у короткостроковому періоді ускладнюватиме виробничу діяльність окремих підприємств;

уточнення прогнозів світу в цілому та окремих країн (відповідно до періодичного уточнення прогнозів МВФ) та рівня цін на світових товарних ринках, що також впливають на прогноз, зокрема стану зовнішньоекономічної діяльності, промисловості, сільськогосподарського виробництва.

Крім того, було отримано більш повне коло статистичних даних за 2016 рік та початок 2017 року.

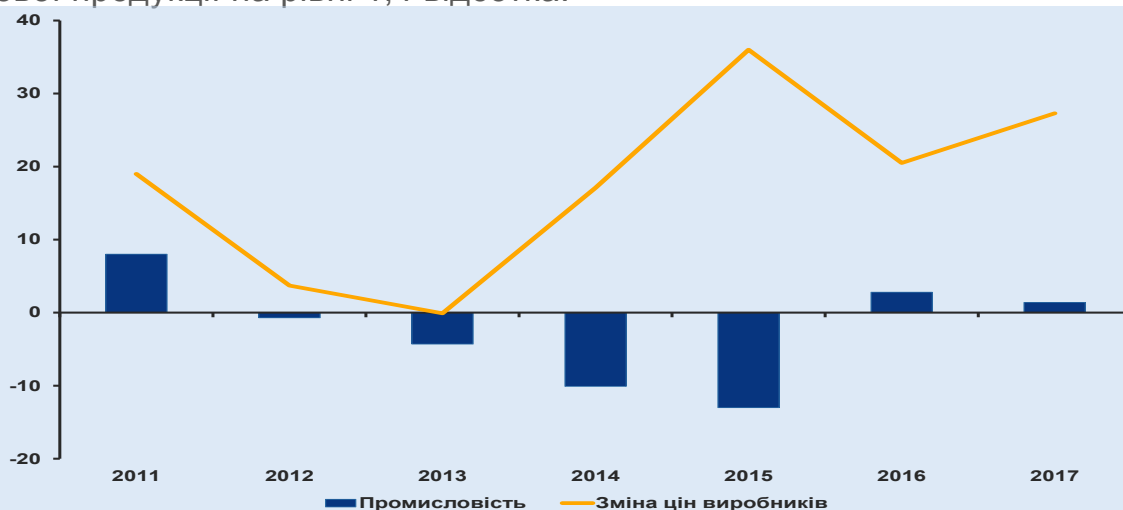
Враховуючи вищезазначене, виникла необхідність в уточненні очікувань на 2017 рік порівняно із закладеними до бюджетних розрахунків та, відповідно, основних прогнозних макропоказників на середньостроковий період.

Враховуючи отримані дані за 1 квартал 2017 року та проведену Мінекономрозвитку оцінку справдження припущень, на основі яких проводилися прогнозні розрахунки, скориговано основні прогнозні макропоказники економічного і соціального розвитку на 2017 рік.

Відповідно в рамках розроблення Прогнозу економічного і соціального розвитку України на 2018-2020 роки було уточнено базу розрахунку – очікування на 2017 рік – та прийнято відповідне рішення Кабінету Міністрів України (постанова від 31.05.2017 № 385 “Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 1 липня 2016 р. № 399”).

На економічний розвиток України у 2017 році впливатимуть різноспрямовані фактори, серед них – “транспортна блокада” на сході країни та підвищення мінімальної заробітної плати до рівня 3200 гривень.

Переважно, внаслідок припинення переміщення вантажів через лінію зіткнення залізничними і автомобільними шляхами у межах Донецької та Луганської областей у березні 2017 року відбулось погіршення розвитку окремих галузей промисловості, зокрема гірничо-металургійного комплексу (добувна промисловість та металургійне виробництво) та у електроенергетиці. Зазначене через істотне звуження обсягів добувної промисловості опосередковано впливатиме на інші галузі промисловості (в першу чергу, металургію, машинобудування) через зменшення та подорожчання матеріальних ресурсів та електроенергії. Але адаптація економіки до нових умов функціонування, пошук та використання альтернативних видів/джерел постачання енергоносіїв дасть змогу до кінця року отримати зростання обсягів виробництва промислової продукції на рівні 1,4 відсотка.

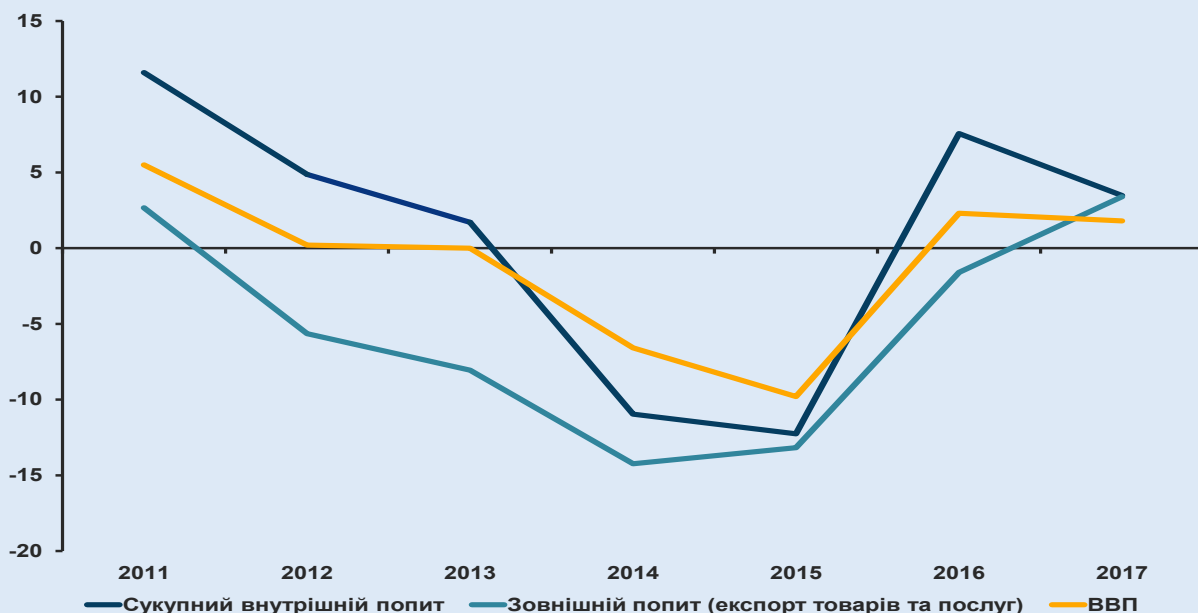
Джерело: Держстат, розрахунки Мінекономрозвитку

Рис 1.5. Динаміка обсягів виробництва промислової продукції та середньорічних цін виробників, відсотків до попереднього року

Підвищення мінімальної заробітної плати до 3200 гривень стимулюватиме, перш за все, процеси детінізації оплати праці, започатковані у 2016 році за рахунок зменшення ставки ЄСВ. Вплив даного чинника найбільше позначиться на рівні оплати праці – очікується вище, ніж прогнозувалося раніше, зростання реальної заробітної плати (з урахуванням, у тому числі, підвищення легальної частини заробітної плати у небюджетній сфері). У свою чергу, підвищення заробітної плати обумовить зростання надходження від податків з оплати праці, а отже, знизить навантаження на бюджет з боку фінансування дефіциту Пенсійного фонду.

У 2017 році очікується зростання ВВП на 1,8 відсотка, промислового виробництва – на 1,4 відсотка, продукції сільського господарства – на 1,7 відсотка, реальної середньомісячної заробітної плати – на 21,4 відсотка, експорту товарів та послуг – на 10,4 відсотка, імпорту товарів та послуг – на 10,6 відсотка (за методологією платіжного балансу).

Джерело: Держстат, розрахунки Мінекономрозвитку

Рис 1.6. Динаміка ВВП України, реальних обсягів експорту товарів та послуг і сукупного внутрішнього попиту, відсотків до попереднього року

Враховуючи появу нових витратних факторів, прогнозується вищий рівень індексу споживчих цін, ніж закладений у бюджетні розрахунки – 111,2 відсотка та індексу цін виробників промислової продукції – 116,8 відсотка (у розрахунку грудень до грудня попереднього року). Також більшим очікується рівень безробіття – 9,3 відсотка – у порівнянні з раніше прогнозованими 8,7 відсотка.

2018 - 2020 РОКИ

Низка суттєвих геополітичних, внутрішніх політичних та соціально-економічних змін і перетворень 2014 - 2015 років змушує констатувати докорінну зміну як самої економіки України, так і умов її функціонування.

Фактично, наразі формується кардинально нова українська економіка на принципово інших засадах, головною серед яких є злам самої системи економічних стосунків, що була побудована на корупції та олігархічних фінансово-промислових елементах структури. Відбувається поступова диверсифікація пріоритетів економічного зростання. Змінюється зовнішнє ставлення до України і навіть зовнішньоекономічне оточення.

За таких умов стратегічним завданням влади є зміна парадигми розвитку і запуск нових інструментів, побудова нових взаємовідносин та правил гри на ринку.

Слід ще раз наголосити, що реформування економіки країни відбуватиметься в умовах збереження певних викликів та ризиків. Зокрема, це загроза ескалації бойових дій на сході, вірогідність погіршення зовнішньоекономічної кон'юнктури на світових товарних ринках, міграційні процеси, гальмування інвестиційної активності.

Крім цього, наявний рівень зносу основних виробничих фондів може ускладнювати вирішення питання підвищення конкурентоспроможності виробленої продукції, а наявна структура виробництва, орієнтована на експорт з переважаючою часткою продукції з низьким ступенем перероблення, посилюватиме ризик залишитися в спільноті економічно розвинених країн "допоміжною" економікою з високим рівнем трудо- та енергоємності, низькою ефективністю праці та переважаючою часткою продукції проміжного споживання, яка не матиме постійного зовнішнього попиту і повністю залежатиме від цінових коливань на світових ринках.

Враховуючи вищезазначене, перед Україною постає задача подальшого поетапного приведення принципів господарювання до європейських норм, оновлення виробничих фондів, диверсифікації зовнішніх ринків, виробництва товарів з більшою доданою вартістю в умовах макрофінансової стабільності.

Розуміючи всю відповідальність та складність поставлених задач, Урядом було розроблено та прийнято Середньостроковий план пріоритетних дій Уряду до 2020 року (розпорядження Кабінету Міністрів України від 03.04.2017 року №275-р), який дає відповідь на всі зазначені виклики.

Прогноз економічного і соціального розвитку на 2018 - 2020 роки розроблено за трьома сценаріями, два з яких враховують у повній мірі реалізацію плану.

Сценарій 1 передбачає активне впровадження економічних і соціальних реформ, визначених у Середньостроковому плані пріоритетних дій Уряду до 2020 року.

Відповідно, основними **умовами** функціонування економіки за цим сценарієм стануть:

- проведення пенсійної реформи;
- покращення умов ведення бізнесу в Україні та інвестиційного клімату;

активізація інноваційного довгострокового інвестування в стратегічно важливі галузі господарства та сегменти економічної діяльності, зокрема в оборонно-промисловий комплекс;

підвищення державних соціальних стандартів та гарантій з метою поступового доведення їх до фактичного розміру у середньостроковій перспективі з урахуванням показників економічного розвитку та фінансових можливостей бюджету;

оновлення та модернізація виробництва з метою підвищення конкурентоспроможності вітчизняної продукції;

активізація процесів приватизації, оновлення та оптимізація системи державного управління підприємствами.

Також сприятливими передбачаються і зовнішні умови розвитку:

активізуються процеси розширення та диверсифікації зовнішньоекономічних зв'язків України у напрямку поглиблення зовнішньоекономічних відносин з країнами Європейського Союзу, Азії та Африки;

триватиме зростання попиту на товари українського експорту в умовах позитивної динаміки розвитку основних торгівельних партнерів;

зберігатиметься стабільно помірне збільшення середньорічних цін на світових товарних ринках.

Як наслідок, у 2018-2020 роках відбуватиметься поступовий перехід від споживчої до інноваційно-інвестиційної моделі розвитку економіки, на якій базуватиметься якісне економічне зростання.

Державна підтримка пріоритетних галузей, зокрема, оборонно-промислового комплексу, активізація інвестиційних процесів, залучення нових технологій та інвестиційно-кредитних ресурсів у високо- та середньотехнологічні види економічної діяльності сприятимуть підвищенню конкурентоспроможності української економіки. У прогностичний період інвестиційна складова ВВП (валове нагромадження основного капіталу, далі – ВНОК) щорічно зростатиме в середньому на 12,4 відсотка (у 2018 році – на 15 відсотків), чистий приріст прямих іноземних інвестицій за методологією платіжного балансу прогнозується на рівні 4-4,5 млрд.доларів США щорічно (у 2018 році – 3-3,5 млрд.доларів США).

З точки зору інноваційного розвитку, зростання економіки відбуватиметься на базі підвищення технологічного рівня виробничого потенціалу економіки, ліквідації розривів у технологічному рівні окремих секторів та галузей економіки. Відбудуватиметься модернізація інфраструктури певних галузей економіки: переробної промисловості та сільського господарства, транспорту та зв'язку, електроенергетики (при значному підвищенні ефективності енергозберігання).

Розширення експортного потенціалу українських виробників, вихід на нові ринки збуту та представлення нової вітчизняної продукції, а також сприятлива зовнішньоекономічна кон'юнктура обумовлюватиме розширення зовнішнього попиту. Експорт товарів та послуг упродовж 2018-2020 років зростатиме в середньому на 7,2 відсотка (за методологією платіжного балансу) (у 2018 році – на 7,3 відсотка) з поступовим збільшенням питомої ваги товарів з високою часткою доданої вартості, що стане важливим фактором економічного розвитку.

Обсяги імпорту товарів та послуг зростатимуть в середньому на 7 відсотків (у 2018 році – на 8 відсотків). Але в цілому тенденція перевищення темпів експорту над імпортом сформується лише у 2020 році, у той час як у 2018-2019 роках темпи зростання імпорту випереджатимуть темпи зростання експорту. Зростання обсягів інвестиційного імпорту, зважаючи на необхідність оновлення виробничих фондів, упровадження прогресивних технологій дадуть змогу зменшити залежність української економіки від критичного імпорту та підвищити конкурентоздатність української продукції в подальшому.

На період 2018 – 2020 років прогнозується подальше підвищення рівня життя населення. Дії Уряду спрямовуватимуться на поступове зростання соціальних стандартів та впорядкування системи оплати праці в бюджетних галузях. Середньомісячна заробітна плата в реальному вимірі збільшуватиметься щороку на 6,5 відсотка (у 2018 році – на 10,9 відсотка). Зростання доходів населення стимулюватиме розширення споживчого попиту – кінцеві споживчі витрати зростатимуть щорічно на 2,8 відсотка (у 2018 році – на 3,2 відсотка).

Проведення політики забезпечення повної продуктивної зайнятості, пристосування економічних суб'єктів до нових умов господарювання, забезпечення гарантій зайнятості у процесі приватизації та реструктуризації підприємств, підтримка підприємництва і самозайнятості населення сприятиме зниженню рівня безробіття (від 9,1 відсотка у 2018 році до 8,5 відсотка у 2020 році).

У прогнозованому періоді в умовах зростання доходів населення та скорочення безробіття динаміка формування цін також визначатиметься зменшенням фіскального навантаження та прискореним інвестуванням у виробництво, відсутністю різких коливань на зовнішньому ринку, незагрозливим рівнем девальвації гривні, підвищенням конкурентоспроможності вітчизняних товарів.

Зростання споживчих цін матиме тенденцію до поступового зниження – з 7 відсотків у 2018 році до 5 відсотків у 2020 році у розрахунку грудень до грудня попереднього року.

З боку пропозиції зростання прогнозується за всіма видами економічної діяльності.

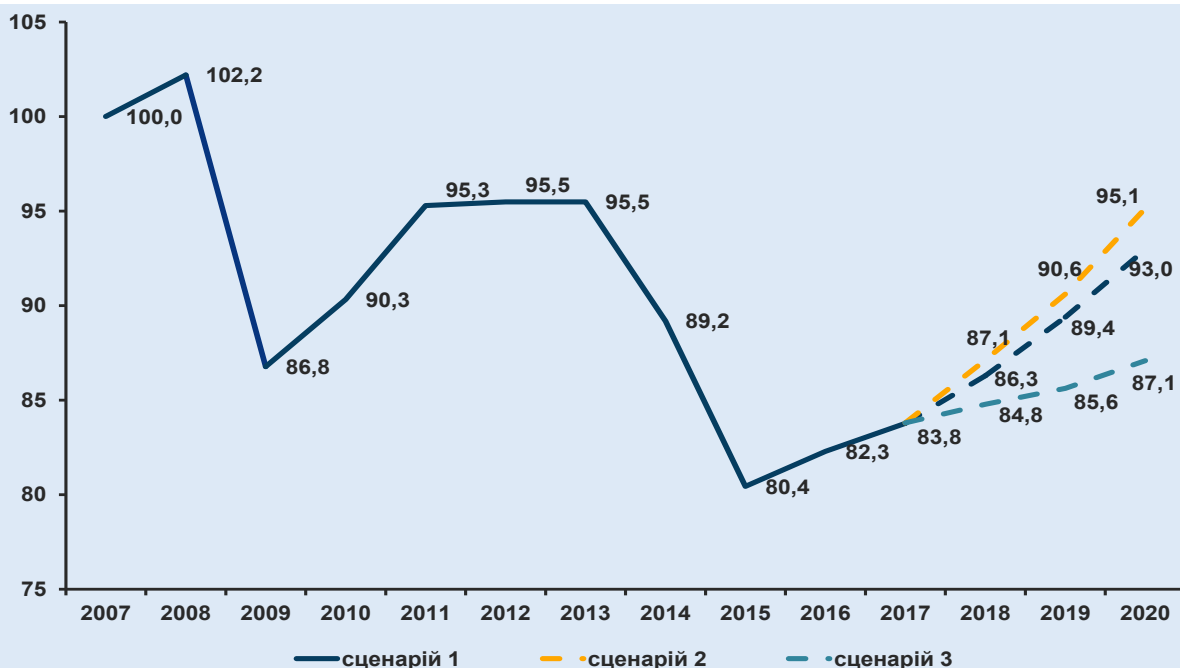
Переорієнтація виробничого потенціалу на створення конкурентоспроможних промислових виробництв, збільшення інвестицій, проведення політики просування продукції українських підприємств на зовнішніх ринках, подолання технічного відставання сприятимуть зростанню обсягів виробництва. Середньорічні темпи зростання промисловості упродовж 2018-2020 років прогноуються на рівні 4,5 відсотка (у 2018 році – 3,9 відсотка) з одночасним збільшенням частки виробництва високотехнологічної продукції.

Прогнозоване збереження позицій України, як одного із основних експортерів сільгосппродукції в Європі, підвищення врожайності через впровадження інноваційних технологій у виробництво сільськогосподарської продукції, обумовлюватиме стабільні середньорічні темпи зростання даного виду економічної діяльності упродовж 2018-2020 років – на 1,3 відсотка (у 2018 році – на 1 відсоток), навіть незважаючи на високу статистичну базу розрахунку попередніх років.

Отже, очікується, що упродовж 2018-2020 років створюватимуться умови для переходу до сталого економічного зростання, яке базуватиметься на розширенні, перш за все, інвестиційного попиту, зміцненні конкурентоспроможності української економіки, підвищенні ефективності використання виробничих ресурсів та науково-технологічного потенціалу.

У цілому за цим сценарієм у середньому за період 2018 – 2020 років прогнозується **щорічне зростання ВВП на рівні 3,5 відсотка (у 2018 році – на 3 відсотка)**.

Джерело: Держстат, розрахунки Мінекономрозвитку

Рис 1.7. ВВП до рівня 2007 року, відсотків

Сценарій 2 при наявності більшості однакових сценарних умов порівняно із сценарієм 1 передбачає більш оптимістичну динаміку соціальних показників, зокрема, зростання соціальних стандартів, нижчий рівень безробіття, а також кращу реакцію бізнесу на запроваджені реформи.

За цим сценарієм прогнозується **зростання ВВП в середньому на рівні 4,3 відсотка щорічно (у 2018 році – 4 відсотка)**.

Однією із головних відмінностей **сценарію 3** від сценарію 1 є зовнішні умови, що є досить вагомим фактором, ураховуючи наявну високу залежність української економіки від впливу зовнішнього середовища.

Гірша зовнішньоекономічна кон'юнктура ніж за сценаріями 1 та 2, повільніше зростання основних торгових партнерів України стримуватимуть розширення попиту на вітчизняні товари та негативно позначатимуться на припливі фінансових ресурсів в країну, у тому числі необхідних для впровадження реформ. Зокрема, обережність інвесторів щодо вкладання коштів в українську економіку обумовлюватиме незначні обсяги коштів, які залучатимуться шляхом приватизації державного майна.

Водночас, спостерігатиметься скорочення виробництва в експортоорієнтованих видах промислової діяльності, що негативно позначатиметься на загальних темпах зростання промислового виробництва.

В цілому за цим сценарієм прогнозується **зростання ВВП в середньому на рівні 1,3 відсотка щорічно (у 2018 році – 1,2 відсотка)**.

Слід зазначити, що враховуючи міжнародний досвід, з метою мінімізації бюджетних ризиків до розрахунків бюджетних показників рекомендується закладати сценарій, який передбачає найбільш вірогідний розвиток в руслі вже існуючих трендів, що зберігатимуться за об'єктивно обумовленим рівнем та характером змін.

Враховуючи вищезазначене, як база для бюджетних розрахунків, найбільш прийнятним розглядається сценарій 1.

ДОДАТКИ

ОСНОВНІ ПРОГНОЗНІ МАКРОПОКАЗНИКИ ЕКОНОМІЧНОГО І СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

№ з/п	Найменування показника	2016 рік	2017 рік	2018 рік (прогноз)		
		Звіт	Очікуване	сценарій 1	сценарій 2	сценарій 3
1	ВВП номінальний, млрд. гривень	2383,2	2845,8	3247,7	3299,9	3261,8
2	ВВП реальний, зміна у відсотках до попереднього року	2,3	1,8	3,0	4,0	1,2
3	Індекс промислової продукції, зміна у відсотках до попереднього року	2,8	1,4	3,9	4,5	1,3
4	Продукція сільського господарства, зміна у відсотках до попереднього року	6,3	1,7	1,0	2,1	-7,8
5	Індекс споживчих цін (відсотків), <i>у середньому до попереднього року</i>	113,9	112,9	109,5	109,7	111,0
	<i>грудень до грудня попереднього року</i>	112,4	111,2	107,0	107,4	110,5
6	Індекс цін виробників (відсотків), <i>у середньому до попереднього року</i>	120,5	127,3	113,7	114,0	114,2
	<i>грудень до грудня попереднього року</i>	135,7	116,8	109,0	110,2	110,9
7	Фінансовий результат до оподаткування, млрд. гривень	-8,7*	65,9	166,9	233,1	108,5
	<i>Прибуток, млрд. гривень</i>	510,7*	639,0	726,6	759,2	706,6
	<i>Збиток, млрд. гривень</i>	519,4*	573,1	559,7	526,1	598,1
8	Середньорічна чисельність наявного населення, млн. осіб	42,673	42,6	42,4	42,4	42,4
9	Фонд оплати праці найманих працівників та грошового забезпечення військовослужбовців, млрд. гривень	584,7*	796,3	972,3	990,0	918,6
10	Середньомісячна зарплата працівників, брутто <i>номінальна, гривень</i>	5183	7104	8629	8712	8374
	<i>номінальна, скоригована на індекс споживчих цін, зміна у відсотках до попереднього року</i>	8,5	21,4	10,9	11,8	6,2
11	Кількість зайнятих економічною діяльністю у віці 15–70 років, млн. осіб	16,28	16,25	16,35	16,38	16,30
12	Рівень безробіття населення у віці 15–70 років (за методологією МОП), відсотків до економічно активного населення відповідного віку	9,3	9,3	9,1	8,9	9,2

№ з/п	Найменування показника	2016 рік	2017 рік	2018 рік (прогноз)		
		Звіт	Очікуване	сценарій 1	сценарій 2	сценарій 3
13	Продуктивність праці, у відсотках до попереднього року	103,3	102,0	102,4	103,3	100,9
14	Баланс товарів та послуг (за методологією платіжного балансу), млн. доларів США	-5799	-6487	-7387	-7313	-6973
15	Експорт товарів та послуг, млн. доларів США,	45 956	50 735	54 419	55 770	52 796
	<i>у відсотках до попереднього року</i>	-4,0	10,4	7,3	9,9	4,1
16	Імпорт товарів та послуг, млн. доларів США,	51 755	57 222	61 806	63 083	59 769
	<i>у відсотках до попереднього року</i>	4,4	10,6	8,0	10,2	4,5

* оцінка Мінекономрозвитку

Джерело: звіт Держстату, Національного банку, прогноз Мінекономрозвитку, Мінагрополітики.

№ з/п	Найменування показника	2019 рік (прогноз)			2020 рік (прогноз)		
		сценарій 1	сценарій 2	сценарій 3	сценарій 1	сценарій 2	сценарій 3
1	ВВП номінальний, млрд. гривень	3611,0	3706,4	3657,9	3981,3	4165,9	4056,7
2	ВВП реальний, зміна у відсотках до попереднього року	3,6	4,0	1,0	4,0	5,0	1,7
3	Індекс промислової продукції, зміна у відсотках до попереднього року	4,6	5,0	1,6	5,0	5,9	2,1
4	Продукція сільського господарства, зміна у відсотках до попереднього року	1,3	2,9	1,4	1,7	3,7	1,5
5	Індекс споживчих цін (відсотків), <i>у середньому до попереднього року</i>	106,2	106,5	110,3	105,8	106,0	108,7
	<i>грудень до грудня попереднього року</i>	105,9	106,1	110,1	105,0	105,2	106,9
6	Індекс цін виробників (відсотків), <i>у середньому до попереднього року</i>	108,0	109,3	111,4	106,9	107,5	109,2
	<i>грудень до грудня попереднього року</i>	107,2	108,0	110,6	106,0	106,4	107,4
7	Фінансовий результат до оподаткування, млрд. гривень	296,1	369,6	156,0	408,5	536,1	246,5
	<i>Прибуток, млрд. гривень</i>	817,1	869,4	761,8	911,2	1001,2	832,0
	<i>Збиток, млрд. гривень</i>	521,0	499,8	605,8	502,7	465,1	585,5

№ з/п	Найменування показника	2019 рік (прогноз)			2020 рік (прогноз)		
		сценарій 1	сценарій 2	сценарій 3	сценарій 1	сценарій 2	сценарій 3
8	Середньорічна чисельність наявного населення, млн. осіб	42,2	42,2	42,2	42,1	42,1	42,1
9	Фонд оплати праці найманих працівників та грошового забезпечення військовослужбовців, млрд. гривень	1074,4	1115,6	1028,6	1185,9	1270,8	1153,3
10	Середньомісячна зарплата працівників, брутто						
	<i>номінальна, гривень</i>	9540	9742	9337	10537	10905	10342
	<i>номінальна, скоригована на індекс споживчих цін, зміна у відсотках до попереднього року</i>	4,1	5,0	1,1	4,4	5,6	1,9
11	Кількість зайнятих економічною діяльністю у віці 15–70 років, млн. осіб	16,42	16,44	16,31	16,55	16,57	16,45
12	Рівень безробіття населення у віці 15–70 років (за методологією МОП), відсотків до економічно активного населення відповідного віку	8,9	8,7	9,2	8,5	8,4	9,0
13	Продуктивність праці, у відсотках до попереднього року	103,2	103,6	100,9	103,2	104,2	100,8
14	Баланс товарів та послуг (за методологією платіжного балансу), млн. доларів США	-7931	-8118	-7512	-7677	-7929	-8050
15	Експорт товарів та послуг, млн. доларів США,	57 718	61 534	54 578	62 427	68 340	57 456
	<i>у відсотках до попереднього року</i>	6,1	10,3	3,4	8,2	11,1	5,3
16	Імпорт товарів та послуг, млн. доларів США,	65 649	69 652	62 090	70 104	76 269	65 506
	<i>у відсотках до попереднього року</i>	6,2	10,4	3,9	6,8	9,5	5,5

Джерело: прогноз Мінекономрозвитку, Мінагрополітики.